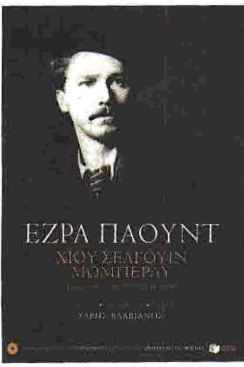

Ο ΕΠΙΜΟΝΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

“Οι σκανδαλώδεις πολιτικές επιλογές του ποιητή τού κόστισαν την ατιμωτική καταδίκη και το ανάθεμα των νικητών του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Πάντως αυτό ούτε στο ελάχιστο μείωσε τη λάμψη του”

ΕΖΡΑ ΠΑΟΥΝΤ
Χιου Σέλγουν Μώμπερλυ
(Δίγλωσση αναθεωρημένη έκδοση)

Εισαγωγή, Μετάφραση, Σχόλια Χάρης Βλαβιανός, Εκδόσεις Πατάκι, 2010, σελ. 126+CD, τιμή 12,06 ευρώ

Αυτή την Κυριακή ο **καθηγητής Γιώργης Γιατρομανωλάκης** παρουσιάζει την ποιητική σύνθεση του Εζρα Πάουντ **«Χιου Σέλγουν Μώμπερλυ»**, ένα είδος αυτοβιογραφίας με θέμα τον ποιητή-αγωνιστή απέναντι τόσο στην ποιητική αναξιοτέλεια όσο και στην κοινωνική διαφθορά και υποκρισία

Διαβάζοντας κανείς σήμερα το συνθετικό ποίημα *Χιου Σέλγουν Μώμπερλυ* – κυκλοφορεί στο Λονδίνο το 1920, την ίδια χρονιά που κυκλοφορούν στο Παρίσι τα *Μαγνυτικά Τετάρια* του Μπρετόν –, αφενός αντιλαμβάνεται τον καταλυτικό ρόλο του Εζρα Πάουντ (1885-1972) στην εμφάνιση και εξέλιξη του αγγλοσαξονικού μοντερνισμού, αφεντέρου διαπιστώνει για άλλη μια φορά πως ένας ποιητής αυτού του διαμετρήματος δεν γράφει μόνο και μόνο για «να εμψυχήσει ζωή στη νεκρή τέχνη της ποιήσεως», κάτι που ούτως ή άλλως πέτυχε. Η ποιήση του προτάσσει κυρίως την εικόνα του ποιητή-αγωνιστή απέναντι τόσο στην ποιητική αναξιοτέλεια όσο και στην κοινωνική διαφθορά και υποκρισία. Ωστόσο οι σκανδαλώδεις πολιτικές επιλογές του ποιητή τού κόστισαν την ατιμωτική καταδίκη και το ανάθεμα των νικητών του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Πάντως αυτό ούτε στο ελάχιστο μείωσε τη λάμψη του πνεύματός του. Δείγμα τελικά πως η υψηλή τέχνη υπερβαίνει κάποτε το θεωρούμενο κοινωνικά και πολιτικά «ορθό».

Για τον ρόλο που έπαιξε ο Πάουντ ως ποιητής στον αιώνα του δεν χρειάζεται να λεχθούν πολλά. Αρκεί ωστόσο να θυμηθούμε πως δύο χρόνια μετά το *Μώμπερλυ* (1922) κυκλοφορεί η *Ερημη Χώρα*, αφιερωμένη «στον Ezra Pound, il miglior fabbro [del patiar matemo, Καθαρήτριο, xxvi, 17]». Άλλωστε αυτός έδωσε το τελικό σχήμα στο ελιστικό Ποίημα και «σαν τη μαμή», όπως λέει ο ίδιος, βοήθησε ο πατήρ του. Ο Σεφέρης, στην Εισαγωγή του για τον «Θ.Σ. Ελιστ», 1936, φαίνεται να εντυπωσιάζεται από αυτή την ελιστική γενναιοδωρία. Αργότερα όμως θα έχει και ο ίδιος σε πολλά οδηγία τον Πάουντ και είναι προφανές, όπως έχει επισημανθεί, ότι ο «ηδονιστής» (hedonist) ποιητής Μώμπερλυ συγγενεύει στενά με τον ηδονικό Ελπίνορα.

Ποιος όμως είναι ο Χιου Σέλγουν

Μώμπερλυ/Ελπίνορας; Ο Μώμπερλυ, ένας φραντσιστικός εστέτ ποιητής, είναι εφευρέμα του Πάουντ προκειμένου, σύμφωνα με τους κριτικούς, να δημιουργήσει «ένα ποίημα που πραγματεύεται τη θέση του ποιητή σε μια κοινωνία που παραβλέπει το ατομικό σθένος και πάθος για χάρη της κοινωνικής εντιμότητας και ηθικής». Αυτό το εφευρέμα του Πάουντ (όπως ανάλογα ο ελιστικός Προύφοκ και ο σεφερικός Στράτης Θαλασσινός) του δίνει τη δυνατότητα να αφηγηθεί μια σκηνή αυτοβιογραφίας εν εσώπρωτο. Ο Μώμπερλυ είναι εκείνο που ο Πάουντ φοβάται πως είναι ο ίδιος, ή αυτό που μπορεί να γίνει. Για τούτο και εξορίζει τον ήρωά του. Αυτή η αναγκαστικά απλοποιημένη, ίσως και απλοϊκή, εικόνα του ποιήματος αποκτά βάθος αν περιηγηθούμε το *Μώμπερλυ* έστω γραμματολογικά.

Το *Μώμπερλυ* θεωρείται μαζί με την *Ερημη Χώρα* το μαρτύριο του αγγλοσαξονικού μοντερνισμού.

Ειδικότερα ο ιδιοφυής ποιητής/τεχνίτης διαστίζει το *Μώμπερλυ* – εκτός των άλλων – με πλήθος αρχαιοελληνικές και λατινικές φράσεις και λέξεις, όμως το κυριότερο είναι άλλο: η δεσπόουσα εικονοποιία του ποιήματος είναι ο απελοούμενος από εξωτερικούς κινδύνους και εσωτερικούς δαίμονες ποιητής Μώμπερλυ/Οδυσσεάς και Πάουντ/Οδυσσεάς. Οι περιπέτειες του Μώμπερλυ εκτίθενται ως τριτοπρόσωπη αυτοβιογραφία σε δύο Μέρη. Το πρώτο, που ξεκινά από αυτοσαρκαστική «Ωδή για την επιλογή του τάφου» του ποιητή, συγκροτείται από 13 αυτοαναφορικά ποιήματα όπου ανιευρώνονται οι προσπάθειες του ποιητή, ενός ξεροκέφαλου Καπανέα, καθώς μάχεται, αναποτελεσματικά, την ανεπάρκεια των συνετών «κριτών» του. Συνύμα, καταγγέλλει, ως μέρος του έργου του, τη φρίκη του Πολέμου και τη διαφθορά της μεταπολεμικής κοινωνίας. Το 2ο Μέρος συγκροτείται από 5 ποιήματα και είναι εδώ που πρωτοσυστήνεται ο ομώνυμος ήρωας Μώμπερλυ, ως οβιδιακός σκύλος, που «δαγκώνει μάταια τον αέρα». Οι υπο-

τιθέμενες ιστορίες του ποιητή Πάουντ και οι υποτιθέμενες ιστορίες του ποιητή Μώμπερλυ/Ελπίνορα συνδέονται στη βάση των προθέσεών τους: και για τους δύο η αληθινή Πηνελόπη, η αληθινή τέχνη είναι ο Φλωμπέρ, δηλαδή η ακριβής τέχνη. Όμως το αποτέλεσμα, δηλαδή το εκτελεσμένο ποίημα, δείχνει πως ενώ ο ελάσσων ποιητής Μώμπερλυ/Ελπίνορας ουδέποτε μπόρεσε να συναντήσει την Πηνελόπη του, νικημένος από την κούφια γοητεία της Κίρκης, ο Οδυσσεάς/Πάουντ ολοκληρώνει την αναζήτησή του.

Χαιρόμαστε που αυτό το αριστούργημα κυκλοφορεί στα ελληνικά φροντισμένο από τον Χάρη Βλαβιανό που γνωρίζει όσο λίγοι την αγγλοσαξονική ποίηση. Γεγονός ωστό-

σο παραμένει ότι αυτό το λιτό και συνάμα σκοτεινό ποίημα, με την απάλλη μουσικότητα και τις ευφάνταστες ρίμες του, με τα σπάνια λογοπαίγνια και τα λογοτεχνικά υπονοούμενα αποδεικνύεται ιδιαίτερα επικίνδυνο για μετάφραση. Ο Βλαβιανός αποδεικνύεται «πιστός» και «τίμιος» μεταφραστής.

Το 1965 ο Πάουντ φωτογραφίζεται στο σπίτι του νομπελίστα πλέον Σεφέρη. Είναι όρθιος και οι δύο. Ο Σεφέρης, 15 χρόνια μικρότερος από τον Πάουντ, μένει διακριτικά μισό βήμα πίσω από τον επισκέπτη του. Εκείνος έχει το χέρι στην τσέπη του παλτού και, φλογερός και λιονταρίσιος ακόμη, στένει τον κόσμο ανελέητα. Δίπλα ο Σεφέρης μοιάζει να έχει αποδεχτεί ό, τι βλέπει.

Ο Έζρα Πάουντ στη Βενετία το 1963

